

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Ohje paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston tilapäisestä irtikytkenästä

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Ohje paloilmittimen ja sprinklerin tilapäisestä irtikytkenästä	3
1.1	Määritelmät	3
2.	Automaattinen paloilmittin ja sammutuslaitteisto	3
3.	Laitteistojen äkillinen toimimattomuus	4
4.	Irtikytkenät korjaus- tai muutostöiden aikana	5
5.	Palovartiointi.....	5
LIITE 1.	Periaatteelliset ratkaisut automaattisten paloilmittimien ja sammutuslaitteistojen irtikytkenästen ajaksi	6

Versiohistoria

Ohjeen valmistelija	Kommentit	Päivämäärä	Hyväksyjä
JHe	Uusi ohje	5.2.2026	Mika Haverinen

1. Ohje paloilmoittimen ja sprinklerin tilapäisestä irtikytkennästä

Tämän ohjeen tarkoituksena on kuvata toimintamalli paloilmoitin- tai sammutuslaitteiston irtikytkentätilanteessa toimimiseen Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen alueella. Ohje on tarkoitettu rakennuksen omistajalle, haltijalle, korjaus- tai rakentamistyöstä vastaavalle sekä pelastus- ja rakennusvalvontaviranomaisille. Ohje koskee sekä lyhyt- ja pitkäkestoisen irtikytkennän että äkillisen laitteiston vikaantumisen aiheuttaman toimintakyvyttömyyden vaatimuksia.

Ohjeen perusteet: Pelastuslaki 379/2011: Huolellisuusvelvollisuus 4 §, Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus 9 §, Laitteiden kunnossapito 12 §, Omatoiminen varautuminen 14 §, Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen 81 § ja Eriyiset turvallisuusvaatimukset 82 §. Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista 976/2024 9§.

1.1 Määritelmät

Automaattinen paloilmoitin

Automaattinen paloilmoitin on laitteisto, joka havaitsee ja automaattisesti ja välittömästi ilmoittaa alkavasta palosta sekä laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista.

Automaattinen sammutuslaitteisto

Automaattinen sammutuslaitteisto on laitteisto, joka havaitsee tulipalon ja sammuttaa sen alkuvaiheessaan, tai pitää palon hallinnassa, kunnes lopullinen sammutus saadaan suoritetuksi.

Kiertovartiointi

Kiertovartiointilla tarkoitetaan vartiointia, jossa rakennuksen kaikki tilat tulee kiertää ennalta määritellyn ajanjakson välein. Kiertovartiointia suorittava henkilö voi poistua rakennuksesta. Kiertovartiointin tarve on yleensä 2 tunnin välein.

Jatkuva vartiointi

Jatkuvalla vartiointilla tarkoitetaan palovartijaa, vartijaryhmää tai henkilöitä, jotka suorittavat tilassa jatkuvaa kiertovartiointia poistumatta rakennuksesta. Jatkovaa vartiointia suorittavien henkilöiden määrä tulee mitoittaa siten, että kohteen kaikki tilat ovat jatkuvan valvonnan alla ja saavutettavissa siten, että tulipalotilanteessa alkusammutus- ja pelastustyöt pystytään aloittamaan välittömästi.

2. Automaattinen paloilmoitin ja sammutuslaitteisto

Automaattinen paloilmoitin ja sammutuslaitteisto ovat yleensä keskeinen osa rakennuksen henkilö- ja poistumisturvallisuutta, erityisesti hoitolaitoksissa, majoitustiloissa, sairaaloissa ja suljetuissa rangaistuslaitoksissa. Automaattisen paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston toimimattomuus voi johtaa tilanteeseen, jossa rakennus ei täytä rakennusluvan vaatimuksia ja sen henkilö- tai paloturvallisuus ei ole hyväksyttävällä tasolla. Laitteistoilla on voitu kompensoida rakennuksen poistumisetäisyyksiä, kantavien rakenteiden luokkavaatimuksia, palo-osastojen enimmäiskoon ylityksiä, pintaluokkavaatimuksia, savunpoistojärjestelyjä tai muita paloteknisiä vaatimuksia.

Palovartiointilla varmistetaan rakennuksen henkilö- ja paloturvallisuus laitteistojen toimimattomuuden ajan siten, että rakennuksen käyttö voisi jatkua turvallisesti keskeytyksettä.

Rakennukset voivat poiketa ominaisuuksiltaan huomattavasti toisistaan. Irtikytkentätoimenpiteistä käytetään aina tapauskohtaista harkintaa. Liitteenä on suuntaa antava taulukko (LIITE 1) periaatteista, kuinka käyttötarkoitus vaikuttaa palovartiointin järjestämiseen.

Laitteiden toiminnasta ja kunnossapidosta vastuu on Sisäministeriön asetuksen paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista 976/2024 9§:n mukaan aina kiinteistön omistajalla, haltijalla ja toiminnanharjoittajalla. Kohteen tulee varautua mahdollisiin paloteknisten laitteistojen häiriötilanteisiin, ja toimintaohjeet tulee sisällyttää toimintaa varten laadittuun pelastussuunnitelmaan. Vastuu hätäkeskusyhteyden linjavikavalvonnasta, laitteiston vikatilanteiden valvonnan järjestämisestä sekä vikatilanteiden korjaamisesta on kiinteistön omistajalla, haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla.

Pääsääntöisesti vain automaattisen paloilmoittimen tai sammutuslaitteiston nimetty hoitaja saa suorittaa irtikytkennät ja takaisinkytkennät. Kytkennoistä on pidettävä päiväkirjaa. Toiminta tulee järjestää siten, että erheelliset hälytykset voidaan estää.

3. Laitteistojen äkillinen toimimattomuus

Laitteistot voivat tulla äkillisesti toimintakyvyttömäksi esimerkiksi linjavian, laitteiston vikatilanteen, rikkoontumisen, vesilähdeongelman tai ilkeäkäytön seurauksena. Irtikytkentä voi myös olla suunniteltu toimenpide, kuten huolto- tai muutostöiden vuoksi. Irtikytkentä voi koskea vain osaa rakennusta, tai alkaa äkillisesti ja jatkua pitkäkestoisena.

Laitteistot, jotka ovat olleet rakentamisluvan (ent. rakennuslupa) tai poistumisturvallisuuden riittävyyden toteutuksen ehtona ja laitteistot rikkoontuvat tai ne joudutaan kytkemään irti toiminnasta muusta syystä, tulee niiden valvomilla tai suojaamilla alueilla järjestää palovartiointi kohteeseen laaditun pelastussuunnitelman mukaisesti. Palovartiointia ei lähtökohtaisesti edellytetä kohteeseen, johon automaattinen paloilmoitin tai sammutuslaitteisto on asennettu omaehtoisesti. Tapauksissa, joissa laitteiston asentaminen perustuu yksinomaan kolmannen osapuolen esittämiin vaatimuksiin (esim. vakuutusyhtiö), pelastuslaitos ei ota kantaa mahdollisten korvaavien järjestelyjen tarpeeseen tai toteuttamistapaan.

Pelastusviranomainen voi ohjeistaa palovartiointin järjestämisestä. Ohjeistuksessa huomioidaan ainakin rakennuksen käyttötapa sekä henkilö- ja paloriskit (esim. vaaralliset kemikaalit). Vaativimmissa kohteissa, joissa on todettu merkittäviä henkilö- tai paloriskejä, palovartijoiden määrää voidaan joutua kasvattamaan useampaan henkilöön.

4. Irtikytkennät korjaus- tai muutostöiden aikana

Automaattiset paloilmoittimet ja sammutuslaitteistot vaativat säännöllistä huoltoa ja ylläpitoa, jotka voivat edellyttää irtikytkentöjä laitteistoihin. Huoltotoimenpiteistä johtuvan irtikytkennän ollessa lyhytkestoinen ei yleensä edellytetä erityisjärjestelyjä esimerkiksi palovartiointin suhteen. Henkilökunnan tulee kuitenkin olla tietoinen laitteistojen mahdollisista toimintahäiriöistä.

Pidempikestoisissa tai henkilöturvallisuuden kannalta merkittävien kohteiden irtikytkennöissä (esim. sairaalat, hoitolaitokset) pelastusviranomainen voi edellyttää kohteeseen erityisiä turvallisuusvaatimuksia, kuten palovartiointia tai henkilökunnan määrän lisäämistä, jotta kohteen henkilöturvallisuus ei vaarannu. Usein laitteistot määräytyvät kohteisiin juuri henkilöturvallisuuden tai muiden, kuten rakenteellisten vaatimusten helpotusten perusteella.

Pelastusviranomaisen harkitsemat erityiset turvallisuusvaatimukset ja palovartiointin järjestäminen ovat aina kohdekohtaisia, ja perustuvat rakennuksen käyttötarkoitukseen, rakennuksen ominaisuuksiin (esim. palo-osaston koko, rakentamisen aikaiset vaatimukset), henkilöturvallisuuteen ja arvioituihin riskeihin perustuen. Joissain tapauksissa jatkuvasti valvottuun paikkaan ilmoitettava tilapäinen palovaroitinjärjestelmä voi tulla kyseeseen palovartiointin järjestämisen sijaan.

Laitteiston osittaisesta irtikytkennästä ei tarvitse ilmoittaa hätäkeskukseen, mutta tilanteessa, jossa koko laitteisto kytketään irti hätäkeskuksen valvonnasta, tulee asiasta ilmoittaa pelastuslaitokselle ja hätäkeskukseen. Pidempiaikaisista huoltotilaan asettamisesta hätäkeskus pyytää yleensä toimitettavaksi pelastusviranomaisen lausunnon.

Korjaus tai muutostöiden aikana on erityisesti huolehdittava, että rakennuksen toiminta on säädösten edellyttämällä tasolla, ja että poistuminen rakennuksesta tulipalo- tai muussa tilanteessa on viipymättä mahdollista. Rakennuksen omistajan tulee selvittää myös vakuutusyhtiöltä, mitä vaatimuksia irtikytkentä jälleenvakuuttajan näkökulmasta aiheuttaa. Irtikytkentäaika ja -alue rajataan aina mahdollisimman pieneksi. Jos korjaus tai muutostyöt edellyttävät tulitöiden tekemistä, niissä tulee noudattaa tulitöiden tekemiseen asetettuja vaatimuksia.

5. Palovartiointi

Palovartiointia suorittavan henkilön tulee tuntea rakennuksen tilat ja toiminnot, ja hänellä tulee olla pääsy kaikkiin valvottaviin tiloihin. Lisäksi vartiointia suorittavan tulee omata valmiudet palon paikantamiseen, hätäilmoituksen tekemiseen, alkusammutukseen ja henkilöiden pelastamiseen. Palovartijan perehdytys tulisi aina suorittaa dokumentoidusti.

LIITE 1. Periaatteelliset ratkaisut automaattisten paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen irtikytkentöjen ajaksi

Käyttötapa (jaottelu asetuksen 848/2017 mukaisesti)	Palovartiointin järjestämistapa ja muut huomiot
Hoitolaitokset (sairaalat, vanhainkodit, hoitolaitokset, vankilat, erityisryhmien asuminen, ympärivuorokautiset päiväkodit)	Jatkuva palovartiointi. Tiedonkulku varmistetaan (hoito)huonekohtaisesti, esimerkiksi lisäämällä erillisiä palovaroittimia. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä. Automaattisella sammutuslaitteistolla varustetuissa kohteissa varmistetaan, että mikä tahansa hoitohuone kytetään tyhjentämään kahden minuutin kuluessa palovaroittimen reagoimisesta, jos automaattinen sammutuslaitteisto ei ole toimintakunnossa.
Majoitustilat (hotellit, lomakodit, asuntolat)	Jatkuva palovartiointi. Tiedonkulku varmistetaan majoitushuonekohtaisesti, esimerkiksi lisäämällä erillisiä palovaroittimia. Huomioitava, että majoitustilassa majoittuminen ilman savuun perustuvaa palonilmaisua ei ole sallittua. Vartiointi voidaan toteuttaa henkilökunnan lisäyksellä.
Kokoontumis- ja liiketilat (ravintolat, myymälät, koulut, päiväkodit, liikuntahallit, näyttelyhallit, teatterit, kirkot, kirjastot, ja päivähoitolaitokset)	Jatkuva palovartiointi / kiertovartiointi Rakennuksen koko määrittelee palovartiointin toteuttamistason. Kooltaan suuret ja henkilömäärältään merkittävien tilojen käytönaikainen palovartiointi jatkuva. Yöaikaan rakennuksen ollessa suljettuna kiertovartiointi.
Työpaikkatilat (toimistot, virastot)	Kiertovartiointi Kiertovartiointi, jos henkilökuntaa ei ole paikalla. Päiväaikaan palovartiointi voidaan hoitaa henkilökunnan toimesta.
Tuotanto- ja varastotilat (tavanomaiset teollisuustilat, maatalouden tuotantotilat, suurehkot varastot)	Kiertovartiointi Rakennukset, joissa esiintyy huomattava tai suuri palo- tai räjähdysvaara (palovaarallisuusluokan 2 toiminta) tai palo-osastokoko on merkittävän suuri, palovartiointi toteutetaan jatkuvana.
Autosuojat (tilat, jotka on tarkoitettu autojen tai vastaavien moottoriajoneuvojen säilytykseen)	Kiertovartiointi Suurissa maanalaisissa autosuojissa jatkuva palovartiointi.